

Opinia Komitetu Regionów w sprawie Zielonej Księgi w sprawie równości i niedyskryminacji w rozszerzonej Unii Europejskiej

(2005/C 71/15)

KOMITET REGIONÓW,

Uwzględniając Zieloną Księgę w sprawie równości i niedyskryminacji w rozszerzonej Unii Europejskiej COM(2004) 379 final;

Uwzględniając decyzję swojego Prezydium z dnia 1 lipca 2003 r. roku, powierzającą sporządzenie tej opinii Komisji ds. Polityki Gospodarczej i Społecznej, zgodnie z art. 265 ust. 5 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską;

Uwzględniając własny projekt opinii w sprawie równego traktowania (KR 513/99 fin) ⁽¹⁾;

Uwzględniając własny projekt opinii w sprawie wdrożenia zasady równego traktowania mężczyzn i kobiet w dostępie do towarów i usług i w zaopatrzeniu w nie (CdR 19/2004 fin) ⁽²⁾;

Uwzględniając własny projekt opinii (CdR 241/2004 rev. 1) przyjęty dnia 4 października 2004 r. przez Komisję ds. Polityki Gospodarczej i Społecznej (sprawozdawca: **radny Peter Moore**, Rada miasta Sheffield (UK/ELDR));

jednomyślnie przyjął na 57. sesji plenarnej z 17-18 listopada 2004 r. (posiedzenie z dnia 18 listopada 2004 r.) następującą opinię:

1. Komentarze

KOMITET REGIONÓW

(I) *Sprostanie wyzwaniu rozszerzenia*

1.1 **przyjmuje z zadowoleniem** opinię Komisji, że rozszerzenie należy wykorzystać jako zachętę dla wszystkich Państw Członkowskich do zwiększenia wysiłków zmierzających do odpowiedzi na wyzwania, przed którymi stoją mniejszości, oraz uznanie przez nią faktu, iż powyższe dotyczy szczególnie Romów;

1.2 **zgadza się**, że oparte na poszanowaniu praw podejście do zagadnień takich, jak niepełnosprawność, wiek i orientacja seksualna, jakie znalazło odzwierciedlenie w polityce walki z dyskryminacją w UE, nadal jest koncepcją stosunkowo nową zarówno dla władz publicznych, jak i organizacji pozarządowych w niektórych Państwach Członkowskich;

1.3 **wyraża ubolewanie**, że z uwagi na brak zmian w art. 13 Traktatu WE, przyjmowanie ustawodawstwa wspólnotowego w tej dziedzinie nadal wymaga jednomyślnej zgody.

(II) *Wdrażanie zasad niedyskryminacji w prawie i praktyce*

1.4 **ubolewa**, że wytworzyła się hierarchia stopnia ochrony między poszczególnymi grupami objętymi zapisami art. 13. Zarówno w materii, jak i w mechanizmach wykonawczych utrzymują się nierówności w odniesieniu do poszczególnych rodzajów dyskryminacji - skuteczne podejście do zwalczania dyskryminacji wymaga większej równości w zakresie stopnia dostępnej ochrony oraz zwiększania spójności prawa w tej

dziedzinie. KR przypomina również Komisji, iż bardziej całościowe ramy polityki UE nadal powinny być uzupełnione w odniesieniu do niepełnosprawności, wieku, orientacji seksualnej, religii i wyznania. Na przykład, KR uznaje, że osoby niepełnosprawne często doświadczają dyskryminacji w formie niedostępności środków publicznego transportu, obszarów zabudowanych oraz braku dostępu do informacji i środków komunikacji. Komisja nie opublikowała żadnych komunikatów konkretnie i wyłącznie poświęconych kwestiom orientacji seksualnej w prawodawstwie i polityce UE, choć wchodzi one w sposób wyraźny w zakres art. 13 Traktatu;

1.5 **uważa**, że niewystarczające wsparcie instytucjonalne dla osób indywidualnych wytaczających postępowania sądowe w sytuacji, kiedy postępowanie takie pozostaje podstawowym mechanizmem wymuszającym, znacząco ogranicza skuteczność prawa. Osoby indywidualne doświadczają trudności w procesie gromadzenia dowodów, w postaci niewystarczających zabezpieczeń przed czynieniem z nich ofiar oraz zasadniczych trudności finansowych w pokrywaniu kosztów postępowania sądowego;

1.6 **uważa**, że o ile „miękkie prawodawstwo” oraz działania pozaprawne mogą wywierać wpływ (środki takie, jak memora, rezolucje, deklaracje, etc.), o tyle bywają one bardziej skuteczne, jeśli opierają się na istniejącym już i wiążącym prawie wspólnotowym. Za przykład posłużyć może ograniczone powodzenie wytycznych Komisji w sprawie zatrudniania osób niepełnosprawnych (zanim nie zostały wsparte prawem wspólnotowym) w kontekście rozwoju ustawodawstwa krajowego.

⁽¹⁾ Dz.U. C z 8.8.2000, str. 1.

⁽²⁾ Dz.U. C 121 z 30.4.2004, str. 25.

(III) *Poprawa gromadzenia, monitorowania i analizy danych*

1.7 **uwaga**, że systematyczne gromadzenie danych i informacji zapewni UE lepszą wiedzę o miejscach występowania i przypadkach dyskryminacji, możliwość lepszego formułowania strategii i metod poprawy porównywalności, obiektywności, spójności i wiarygodności danych na szczeblu wspólnotowym, da lepszą skalę do pomiaru oddziaływania polityki i funduszy oraz szansę na zwiększenie współpracy z krajowymi ośrodkami badawczymi, organizacjami pozarządowymi i wyspecjalizowanymi grupami/ośrodkami nacisku. Władze lokalne i regionalne już teraz odgrywają kluczową rolę w stałym gromadzeniu danych i analizie informacji.

(IV) *Pełne wykorzystanie finansowania ze strony UE*

1.8 **odnotowuje**, że pomimo oddziaływania i zakresu swoich projektów, mniejsze organizacje pozarządowe i inicjatywy obywatelskie nie są czasem w stanie uzyskać dostępu do finansowania ze strony UE, głównie z powodu nadmiernie złożonej biurokracji; **uwaga**, że dla małych organizacji lokalnych i regionalnych kontynuowanie pracy bez takich funduszy jest niemal niemożliwe.

(V) *Wzmacnianie współpracy z zainteresowanymi stronami*

1.9 **przyjmuje z zadowoleniem** uznanie w Zielonej Księdze kluczowej roli odgrywanej przez władze lokalne i regionalne w dziedzinie równości i niedyskryminacji w rozszerzonej Unii Europejskiej; jako wiodący pracodawcy, władze lokalne i regionalne powinny przy wykonywaniu swoich zadań, rozważyć **program wyrównywania szans** poprzez należyte uwzględnianie: a) potrzeby wyeliminowania dyskryminacji na mocy odnośnych dyrektyw; b) potrzeby wyeliminowania bezprawnego molestowania; oraz c) potrzeby promowania równych szans osób wymienionych w art. 13, grup oraz pozostałych osób.

(VI) *Zapewnianie komplementarności z innymi dziedzinami polityki UE*

1.10 **uwaga**, że włączenie Karty Praw Podstawowych podkreśli dziedzinę dyskryminacji nie ujęte w istniejącym ustawodawstwie;

1.11 **zapytuje**, czy włączanie omawianych kwestii do głównego nurtu polityki (mainstreaming) zostało dokonane z powodzeniem w niektórych dziedzinach polityki oraz czy niektóre inicjatywy prawne i polityczne same przez się są zbieżne z logiką ustawodawstwa zwalczającego dyskryminację oraz działaniami podejmowanymi zgodnie z art. 13;

1.12 **odnotowuje**, że chociaż w kwestii wzajemnego uznawania kwalifikacji w UE dokonał się postęp, nie ma zgody co do kwalifikacji uzyskanych przez obywateli państw trzecich w UE oraz kwalifikacji uzyskanych poza UE niezależnie od narodowości osoby legitymującej się takimi kwalifikacjami;

1.13 **wyraża ubolewanie** w sprawie błędnego i stereotypowego przedstawiania w życiu publicznym, retoryce politycznej, środkach przekazu i reklamie różnych grup wymienionych w art. 13, co doprowadziło do pogłębiającej się erozji godności i publicznego postrzegania niektórych grup. Podważa to zasadę równego traktowania;

1.14 **przyjmuje z zadowoleniem** dyrektywę 2003/109/WE przyjętą w styczniu 2004 r., która przyznała obywatelom państw trzecich przebywającym legalnie przez 5 lat w Państwach Członkowskich status prawny porównywalny do tego, jakim cieszą się obywatele Państw Członkowskich w celu uzupełnienia dyrektywy w sprawie równości rasowej. Niemniej jednak, w celu poruszenia kwestii dostępu do narodowości lub obywatelstwa albo do prawa głosu, dyrektywa ta powinna być jaśniejsza.

2. Zalecenia

KOMITET REGIONÓW

(I) *Sprostanie wyzwaniu rozszerzenia*

2.1 **wzywa do** przeznaczenia konkretnych funduszy oraz konkretnych gałęzi Planu Działań na projekty dotyczące Romów;

2.2 **wzywa do** zwiększonej dyskusji, organizacji debat i forów edukacyjnych we wszystkich Państwach Członkowskich w kwestii udziału społecznego, dyskryminacji i podstawowych praw człowieka i praw społecznych oraz do ustanowienia procesu konsultacyjno-monitorującego na szczeblach krajowych dla działań mających na celu zwalczanie dyskryminacji ze wszystkich powodów wymienionych w art. 13.

(II) *Wdrażanie zasad niedyskryminacji w prawie i praktyce*

2.3 przypominając swoją wcześniejszą decyzję, **zaleca** obecnemu Sekretarzowi Generalnemu dokonanie oceny polityki kadrowej i profilu pracowników Sekretariatu Generalnego w kontekście zgodności z nowym ustawodawstwem i złożenie sprawozdania z tej oceny zarówno do Prezydium, jak i do niniejszej Komisji w ciągu sześciu miesięcy oraz opublikowanie wademecum dobrych praktyk w zwalczaniu dyskryminacji dla władz lokalnych jako pracodawców, zawierającego przykłady inicjatyw podejmowanych w każdym Państwie Członkowskim, obejmujących wszystkie sześć powodów dyskryminacji wymienionych w art. 13 Traktatu WE;

2.4 **wzywa do** rozszerzenia całościowego ustawodawstwa w sprawie towarów i usług na wszystkie obszary poruszane w art. 13; w sposób szczególnie, wzywa do zwiększenia ochrony przeciw dyskryminacji z powodu wieku, niepełnosprawności, płci, religii lub wyznania oraz orientacji seksualnej;

2.5 **wzywa** Komisję do współpracy z Państwami Członkowskimi w celu wprowadzenia odpowiednich, skutecznych, proporcjonalnych i odstrasających sankcji i procedur przeciwko łamaniu zobowiązań na mocy odnośnych dyrektyw oraz do przyspieszenia transpozycji tych dyrektyw do prawa krajowego;

2.6 **wzywa do** okazywania większego wsparcia instytucjonalnego dla osób poszukujących zadośćuczynienia prawnego dla grup wymienionych w art. 13; organizacje w uzasadniony sposób zainteresowane powinny być w stanie wszcząć działania egzekwujące w imieniu poszczególnych osób bądź dla wsparcia indywidualnych skarg za zgodą danej osoby; jeśli ustalone zostanie domniemanie istnienia dyskryminacji (tj. fakty, na podstawie których można domniemywać, że zaistniała bezpośrednia bądź pośrednia dyskryminacja), ciężar przedstawienia dowodów powinien być zawsze przenoszony na stronę odpierającą zarzuty; wszelkie niewłaściwe traktowanie lub inne konsekwencje wniesienia skargi powinny być zakazane.

(III) *Poprawa gromadzenia, monitorowania i analizy danych*

2.7 **wzywa do** zwiększenia współpracy z Państwami Członkowskimi oraz władzami krajowymi na rzecz poprawy mechanizmów monitorowania i sprawozdawczości.

(IV) *Pełne wykorzystanie finansowania ze strony UE*

2.8 **wzywa** Komisję do poszukiwania kreatywnych sposobów umożliwiania małym organizacjom pozarządowym dostępu do niższych poziomów finansowania we współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na szczeblu europejskim i korzystającymi z finansowania z funduszy UE.

(V) *Wzmacnianie współpracy z zainteresowanymi stronami*

2.9 **zobowiązuje** KR do rozwijania unijnej agendy zwalczania dyskryminacji i uważa, że jego udział w tworzeniu,

planowaniu, komunikowaniu i wdrażaniu tej agendy powinien nadal być promowany wśród zainteresowanych stron;

2.10 **domaga się**, aby KR był bezwarunkowo zapraszany na konferencje i seminaria organizowane przez UE i poświęcone równości i niedyskryminacji, zaś w szczególności kwestiom dyskryminacji Romów;

2.11 **wzywa do** rozszerzenia konsultacji z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego w procesie wdrażania;

2.12 **wzywa** wszystkie instytucje UE do lepszego odzwierciedlenia litery i ducha dyrektyw dotyczących zwalczania dyskryminacji poprzez następujące kroki: a) prowadzenie całościowej polityki w zakresie równości w dziedzinie rekrutacji, zatrudnienia i usług; (b) członkowie i organy pionu politycznego organów UE powinny być wyważone co do grup wymienionych w art. 13.

(VI) *Zapewnianie komplementarności z innymi dziedzinami polityki UE*

2.13 **wzywa** Komisję do wyjaśnienia, jak zamierza włączyć grupy wymienione w Karcie Praw Podstawowych do istniejących dyrektyw w sprawie niedyskryminacji, zakładając, że będą one włączone do nowego Traktatu;

2.14 **zaleca**, aby dla potrzeb włączania zasad równości do głównego nurtu polityki ustanowiony został mechanizm zapewniający, kwestie i zasady równości będą w sposób należyty uwzględniane przy formułowaniu, prowadzeniu i ocenie wszelkich rodzajów polityki;

2.15 **zaleca**, aby Komisja ściśle współpracowała z KR w celu wspierania organów lokalnych i regionalnych przy sporządzaniu planów działań na rzecz równości i przedkładaniu sprawozdań z podjętych działań odpowiednim organom zajmującym się kwestiami równości w Państwach Członkowskich.

Bruksela, 18 listopada 2004 r.

Przewodniczący
Komitetu Regionów
Peter STRAUB